

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Manuel Olasagasti Arriaga

*Lezo, Gipuzkoa
(1940-2013)*

Aurkibidea

Biografia

Kale Nagusiko Harrieskaileta
izeneko etxean jaio zen
Manuel, Lezon. Aita
Harrieskailetan bertan
jaiotakoa zen, eta ama,
berriz, alboko etxean
jaiotakoa. Lehendabizi Lezoko
eskola publikoan hasi zen
ikasten; gero, Errenteriako
Pioneko etxean, Santa Klara
kalean aritu zen Ixiar
Etxeberria maistrarekin.
Manuelen aita txistularia zen
eta elizako koroan ere
kantatzen zuen. Manuelek ere
txistua jotzen ikasi zuen eta
Lezoko txistularia izan zen
urte askoan. Lehendabiziko
notak aitak erakutsi zizkion
eta bederatzi urterekin solfeo
ikasten hasi zen herriko
apaizarekin. Hamabi
urterekin Lezoko txistulari
taldea osatu zuten, Xabier
Pikabea eta Xabier
Intxaurrendietarekin batera.
Hortik aurrera herritik
kanpora ere jo izan zuten.
Manuel arrain-saltzailea izan
da, hori izan du bizibide.
Osabarekin batera hasi zen
eta arrandegia ireki zuten
Lezon. Manuel motoarekin
ibiltzen zen baserrietan
arraina saltzen. Beranduago
emazteak ([Arantxa Goia](#)) eta
biek jarraitu zuten
arrandegian. Baina 1975ean
arrandegia itxi eta arraina
saltzen jarraitu zuten, barkuei
zuzenean erosi eta gero
banaketa eginez. Zazpi seme-
alaba izan zituzten eta haiek
ere pixkanaka aitaren
enpresan lanean jarraitu
dute.

Zintak

LEZ-038

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Zabala, Edurne

- **Data:** 2010-02-09
- **Iraupena:** 118 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider
- **Transkribatzailea(k):** Alkorta Agirrezabala, Jon

Pasarteak

1. Lezon egondako aldaketak

- **Erref:** LEZ-038/002
- **Iraupena:** 0:02:47. **Hasi:** 00:02:24. **Bukatu:** 00:05:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak

Laburpena:

Lezoko kale nagusia eta Manuelen jaiotetxearen ingurua oso desberdina zen lehen; zer aldaketa egon izan diren azaltzen du.

2. Zizareak eta txirlak biltzeko ohitura

- **Erref:** LEZ-038/003
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:05:11. **Bukatu:** 00:07:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak

Laburpena:

9-10 urte zituela, hondartzan zizareak egoten ziren; beraiek zizare horiek harrapatu egiten zituzten eta saldu egiten zizkieten udatiarrei, arrantza egin zezaten. Beraien aurrekoek txirlak biltzen zituzten, baina fabriken eraginez lurra usteldu egin zen eta txirlak galdu egin ziren.

3. Beti bainatzen, ihar-ihar zeuden

- **Erref:** LEZ-038/004
- **Iraupena:** 0:00:56. **Hasi:** 00:07:16. **Bukatu:** 00:08:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekek eta uretako jolasak

Laburpena:

<p>Lezoko hondartzan bainatu egiten ziren lehen; gurasoek ez zieten uzten joaten, egun guztia uretan pasata, ihar-ihar baitzeuden.</p>

Transkripzioa

- Ta baiñatu ta iten al ziñaten?
- Bai. Bai, bai. Guk, karo, aittak eta amak ez ziguten uzten, "por que" eun guztiya putzuan pasatzen gendun hor mutil koxkorretan, eun guztiya

putzuan eta ihar-ihar-iharrak eta pareta, baiño txuriyo aurpegia're ihar-iharra txupa-txupa beti putzuan sartuta beti urian. Eta goatzen naz, amak eta igeriya eamateko galtzak-eta gorde itten ziguten. Baiño billatzen genittun beti galtza zaharrak, zuluak, galtza zaharrak, baiño galtzak zien, galtzai moztu zeak muturrak. Ta eukitzen genittun, hor egur tartian-eta gordiak. Eta, karo, orduan amak uzten zun itxian trajebaiñua nola itxian zion ez zeudela putzuan. Baiñon, han [...] beti-beti putzuan sartuta, beti putzuan.

4. Neskak ezkutuan bainatzen ziren

- **Erref:** LEZ-038/006
- **Iraupena:** 0:00:59. **Hasi:** 00:09:34. **Bukatu:** 00:10:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekak eta uretako jolasak

Laburpena:

<p>Bainatzera mutilak joaten ziren normalean. Neskak beste leku batean, ezkutuago, bainatzen ziren. Hala ere, gaizki ikusia zegoen neskak igerian ibiltzea.</p>

Transkripzioa

- Ta zuek mutil koxkorak o elkartzen ziñaten hor baiñatzeko ta jolasteko ta, ze izaten ziñaten danak mutillak o neskak izaten zian tarten?
- Neskak ez, neskak orduan, bueno neskak batzuk joaten ziren, orduan, zea kamisoiakin joaten zien, ez zen traje baiñuik-ta ez zen. Bragakin ta baiñon joaten zien beti erroteta, San Juana inguru harta o biñon.
- Pixka bat ezkutuan bezela?
- Guretatik zerbait urruti. Orduan, neska bat igeri itten ikustea zea gaiñea, pekatua izango zan, guretzako pekatua ordun neskak ikustea. Ta gaiñea, atrebitzen zien neskak igeri ittea joateko'de oso gutxi zien, oso, herriyan destakatu bat eo beste izaten zien, baiño ez zien ez, gaiñea ez zen normala izaten, nola hara joanda.
- Gaizki ikusiya ere igual, ez? Gaizki ikusia're bai.
- Bai, pekatua, denbora hoitako pekatua, orduan pekatua.

5. Aitona bonba batek hil zuen gerran

- **Erref:** LEZ-038/010
- **Iraupena:** 0:00:53. **Hasi:** 00:13:48. **Bukatu:** 00:14:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Udal langileak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak

Laburpena:

<p>Manuelen aitona zen herriko lurperatzailea, gauzaina (serenoa) eta kale-garbitzailea. Kaleak garbitzeko, gurdia eta zaldia erabiltzen zituen. Gerra garaian, lanean zebilela, bonba batek hil zuen.</p>

Transkripzioa

- Aittonak, aittona zuen hoi, aittonak nere aman aldetik, aittona zen herriko enterradorea, barrenderua, sereno´e itten zun eta gizajuak bordak arreglatu'de bai ta, karo, beak zituen hor bihian, aberia eukitzen zuen, orduan karraukin biltzen zuten zakarra karra ta zaldukin. Ta zalduya eukitzen zuen itxian. Ta zakarra biltzen zuen. Hala hil'e hala in zuten, zakarra biltzen ai zala, "en mil novecientos treinta seis".
- Gerra denboran. Hura zen zure... bonbakin ez?
- Bonbakin bai.
- Hura zer zan, zure?
- Aittona. Aittona eta bere illoba, bik hil zien.
- Bai, bai, bonba erorita.
- Aittona ta illoba.

6. Eskolako maila eskasa

- **Erref:** LEZ-038/011
- **Iraupena:** 0:02:57. **Hasi:** 00:14:41. **Bukatu:** 00:17:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

12 urterekin goizez pentsu-biltegiari hasi zen lanean. Mutilen eskolan ez zuten askorik ikasten; nesken eskolan, ordea, bai. Eskolan bi maisu izan zituzten, euskaldunak ziren eta haiekin hobeto ikasi zuten; kanta euskaldunak irakasten zituzten, baina berehala bidali zituzten.

7. Etxeko aberak zaintzen gustura

- **Erref:** LEZ-038/013
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 00:19:10. **Bukatu:** 00:21:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserrriko lanak » Baserrriko animaliak

Laburpena:

Eskolan zebilen garaian, goizez lan egiten zuen, batetik, pentsu-biltegiari eta, bestetik, etxeko abereentzako janaria bilatzen. Abere haiek etxerako hazten zituzten. Lan hura gustura egiten zuen Manuelek.

8. Goserik ezagutu gabekoa

- **Erref:** LEZ-038/014
- **Iraupena:** 0:01:58. **Hasi:** 00:21:14. **Bukatu:** 00:23:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserrriko lanak » Baserrriko animaliak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Lehen oiloak eta oilarrak izaten zituzten etxean eta goiz hasten ziren kukurrukua. Beraiek goiz jaikitzen ziren, eguzkia ikusi orduko. Gosaritan bapo jaten zuten. Manuelek ez du goserik ezagutu.

9. Amonaren etxean guardia zibilak apopilo zintzoak

- **Erref:** LEZ-038/015
- **Iraupena:** 0:03:09. **Hasi:** 00:23:12. **Bukatu:** 00:26:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Polizia
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Gerra ostean gosetea izan zen. Gerran aitona hil zuten bonba batekin eta amona alarguntasun-pentsiorik gabe gelditu zen. Diru pixka bat lortzeko, amonak etxean guardia zibilak izaten zituen apopilo; haiekin moldatzen zen jatekoa lortzeko. Guardia zibil haien bizitzari buruz hitz egiten du. Lehen herritarrek eta guardia zibilak ondo konpontzen ziren.

10. Niessenen urtebete lanean

- **Erref:** LEZ-038/017
- **Iraupena:** 0:02:21. **Hasi:** 00:31:05. **Bukatu:** 00:33:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Bidasoa Behereko lantegiak

Laburpena:

Pekin lantegiko lana utzi zuenean, txistua jo behar izan zuen Bilbon kontzertu batean. Lagun bati esker, Niessenen hasi zen lanean; urtebete egin zuen han lan eta oso gustura ibili zen.

11. Niessendik arraina saltzera

- **Erref:** LEZ-038/018
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:33:26. **Bukatu:** 00:35:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

Niessenen urtebete egin zuen lan eta azkenean utzi egin zuen: osabarekin hasi zen arraina saltzen orduan. Soldaduskatik etorri zenean, osabarekin adostu zuen bera geldituko zela arrandegiarekin.

12. Emaztearekin arrandegian lanean

- **Erref:** LEZ-038/019
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:35:56. **Bukatu:** 00:38:04

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak
- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

1963an ezkondu zen eta arrandegian hasi ziren lanean. Arrandegian zer lan izaten zituzten azaltzen du. Motorrez joaten zen batetik bestera arraina banatzera atoia atzean zuela. Gerora, atoia debekatu zutenean, motogurdia erosi zuten. Hura ordaintzeko pasatakoak aipatzen ditu.

13. Pekingo lan-baldintzak

- **Erref:** LEZ-038/020
- **Iraupena:** 0:02:43. **Hasi:** 00:38:04. **Bukatu:** 00:40:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

Pekingo lan-baldintzak eta jornalak nolakoak ziren aipatzen du.

14. Arraina saltzen lortutako irabaziak

- **Erref:** LEZ-038/021
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:40:47. **Bukatu:** 00:42:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

Arraina Pasaian erosten zuen eta platera 5 pezetan saltzen zuen. Lagunek barre egiten zioten arraina saltzeagatik, baina Manuelek irabazi handiak ateratzen zituen hartatik. Baziren beste arrain-saltzaile batzuk ere garai hartan.

15. Belgikako bezero ona ezagutu zuenekoa

- **Erref:** LEZ-038/023
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:43:53. **Bukatu:** 00:45:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

Getariako lagun bat egin zuen eta hari esker Belgikako arrain-fabrikatzaile bat ezagutu zuen; gizon hari saltzen hasi zitzaion orduan Manuel.

16. Hondarribian antxoa erosten eta saltzen hasi zenekoa

- **Erref:** LEZ-038/024
- **Iraupena:** 0:02:32. **Hasi:** 00:45:43. **Bukatu:** 00:48:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

Inguru honetako arraina bukatzen zenean, Santanderra joaten zen erostera. Baina hango ezagun bati esker, Hondarribian hasi zen erosten antxoak; arrantzaleei ere onura ekarri zien horrek.

17. Arrainarekin egindako salerosketak hedatzen

- **Erref:** LEZ-038/025
- **Iraupena:** 0:02:06. **Hasi:** 00:48:15. **Bukatu:** 00:50:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Arrain fabrikak

Laburpena:

Manuelek erosten zuen arraina kontserba-fabrikei saltzen zien; banatzailea zen, beraz. Pixkanaka, negozioa hedatzen hasi zen, legatzaren salerosketan ere sartu baitzen.

18. Arrainen salerosketako egutegia

- **Erref:** LEZ-038/026
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:50:21. **Bukatu:** 00:51:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

<p>Arrainen salerosketan zebiltzanean, zer egutegi izaten zuten azaltzen du.</p>

Transkripzioa

- Eta eun guztiya ta geo lanian pasatzen zenuten? Eun guztiko lana izaten zenuten?
- "Este" sasoiak izaten dia, "por ejemplo", berdela oain hasten da eta berdela bukatuko da "este" apirillen, apirillen labian eo bostian eo seian eta igual zortzi eunen lehenbiziko antxuak hasten dia. Ta antxuak geo juniyuan azkena arte. Eta ordun, hasten da atuna. Ta geo atunakin segitzen genun berriz'e "noviembre"ra arte. "Noviembre" eta "noviembre" tikan berriz "febrero" arte, leatz pizarrak, leatza izaten zen eunero. Atxaldeko zarpitan eo leatzan pixka bat, baiñon ya lanak gehina joana izaten zen. Hoi "ya" da "un recreo". Izaten genittun, "noviembre, diciembre, enero".
- Hiru bat hillabete.
- Hiru hillabete oso trankillak.

19. Hemen antxoa falta eta Perun soberan

- **Erref:** LEZ-038/028
- **Iraupena:** 0:03:09. **Hasi:** 00:52:51. **Bukatu:** 00:56:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak
- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Itsasoarekiko jarrera

Laburpena:

Lehen orain baino arrain gehiago harrapatzen zen: dena libre zen, ez zegoen mugarik. Astakeria handiak egin izan dira horregatik. 4-5 urtean ez zen antxoarik egon hemen, eta orduan Perura mugitu behar izan zuen Manuelek, han antxoa soberan baitzegoen.

20. Musika-hirukotea

- **Erref:** LEZ-038/034
- **Iraupena:** 0:02:58. **Hasi:** 01:11:06. **Bukatu:** 01:14:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

<p>Etxean aita txistularia zen, gerra aurrean batzokiko txistularia izandakoa. Aitak Erreterian ikasi zuen txistua jotzen eta gerora Manueli erakutsi zizkion txistua jotzeko oinarritzko nozioak. Aitaren eta bere artean Xabier Pikabeari erakutsi zioten txistua jotzen, Xabier Intxaurrendieta danborjole hartu zuten, eta hirukotea sortu zuten orduan.</p>

21. Aitaren gerrako istorioak

- **Erref:** LEZ-038/037
- **Iraupena:** 0:02:52. **Hasi:** 01:21:44. **Bukatu:** 01:24:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ekonomia gerra garaian
- Politika » Jarrera politikoak » Alderdien egoitzak

Laburpena:

1940an jaio zenez, ez zuen gerra ezagutu. Aita batzokiko idazkaria izan zen gerra aurrean. Gerra etorri zenean, batzokiko gauza guztiak gorde behar izan zituzten. Aita ez zen gerrara joan, enpresa militarizatueta egin zuen lan.

22. Lezoko sagarren ospe ona

- **Erref:** LEZ-038/039
- **Iraupena:** 0:01:43. **Hasi:** 01:31:44. **Bukatu:** 01:33:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza
- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:

Gaztea zela, sagardotegi giroa zegoen Lezon. Sagardotegi haiek non zeuden azaltzen du. Sagasti asko zeuden Lezon, eta ospe ona zeukan Lezoko sagarrak. Dolareak non zeuden aipatzen du.

23. Madrila falange emakumeek gonbidatuta joan zirenekoa

- **Erref:** LEZ-038/043
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 01:42:35. **Bukatu:** 01:44:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika
- Politika » Jarrera politikoak » Falangistak

Laburpena:

Leku askotan jo izan dute txistua. Behin Madrila joan ziren, falangeko emakumeek kontratatuta. Han Zarauzko koruak ere parte hartu zuen eta elkarren artean euskaraz hitz egiten zuten, nahiz eta falangeko emakumeei ez zitzaien gustatzen. Madrilen lehenengo saria lortu zuten, baina ez zituzten berriro deitu falangetik.

24. Txistuarekin jotzen zituzten doinuak

- **Erref:** LEZ-038/044
- **Iraupena:** 0:02:06. **Hasi:** 01:44:30. **Bukatu:** 01:46:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

Manueli txistuarekin jotzeko gehien gustatu izan zaion doinua "alkate soinua" izan da. Herriko jaietan izaten zen hori. Doinua abesten du. Txistua jotzen zueneko anekdotak kontatzen ditu.

25. Soldadutzan ere txistua gainean

- **Erref:** LEZ-038/046
- **Iraupena:** 0:02:52. **Hasi:** 01:48:09. **Bukatu:** 01:51:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:

<p>Soldadutza Carrascalan egin zuen. Han txistua jotzeko, gauez komunera joaten zen eta han entseatzen zuen. Behin militarren aurrean jotzeko eskatu zioten eta dantza talde bat osatzeko proposatu zioten. Talde harekin sari bat irabazi zuten.</p>

26. Soldadutzako anekdotak

- **Erref:** LEZ-038/047
- **Iraupena:** 0:01:07. **Hasi:** 01:51:01. **Bukatu:** 01:52:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak
- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:

<p>Motorra izan zuen soldadutzan eta libre uzten ziotenean etxera etortzen zen motorrez. Behin istripua izan eta danbolina puskatu zitzaien. Soldadutzan oso giro ona izan zuten.</p>

Transkripzioa

- Eta han motua ´re eukitzen nun, han inguruko herri ttiki bat zen Muruarte de Reta. Ba han bi nere edadeko, bi bixki zien, bi neskak zien ta haikin motoa garbittu ta dena eta beaiek itxian eukizen ziaten. Geo, lanbatetan eo etortzen nitzan etxea, libre uzten ziatenian. Ta goatzen naiz, batian "este" launa Azpeitiko hoi Galdos, Luis Mari Galdos, hoi gitarrakin ta nik tanboliña bizkarrian ta harrek gitarra ta motuan heldu giñan biyek. Ta Pamplonan kamioi batek heldu zigun ta lurrea eori giñan. Ez [...] ezer pasa, baiño tanboliña hautsi zen. Hautsi in zan tanboliña ta kapitanai esan niyan: "Mi Capitán, que me tendra que dejar marchar a casa otra vez por que no tengo otro tanbolín, se me ha roto". "Teniente, apunta bien todo lo que te hace falta que no vas a ir más a casa". Ta goatzen naiz tanboliñan billa nola etorri nitzan berriz. Neon nik nik egiya esan egunak oso onak pasa dittut, danboliñakin ta, karo, ambiente bat lagunartia, geo Donostia [...] lagunartia, Luis Mari Galdos ta hoik ta.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-08-25

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com